

ชื่อวิทยานิพนธ์	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอย ในชุมชนรัตนวิบูลย์ และชุมชนไทยโฮเต็ล ในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
ผู้เขียน	นางสาวสุดธิดา สุวรรณะ
สาขาวิชา	การจัดการสิ่งแวดล้อม
ปีการศึกษา	2545

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอย ในชุมชนรัตนวิบูลย์และชุมชนไทยโฮเต็ล ตลอดจนปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอย ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการคัดแยกมูลฝอยโดยวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชน และแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอย การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาได้แก่ คริวเรือนของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนทั้ง 2 แห่ง จำนวน 318 คริวเรือน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายด้วยตารางเลขสุ่ม การเก็บข้อมูลใช้แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน และอธิบายเหตุผลประกอบข้อมูลเชิงปริมาณด้วยข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอยในระดับดี แม้ว่ากลุ่มตัวอย่างบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องความหมายที่ถูกต้องของมูลฝอย แต่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สามารถแยกประเภทมูลฝอยได้ถูกต้อง และสื่อที่มีบทบาทในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเรื่องการคัดแยกมูลฝอยมากที่สุด คือการทราบข่าวจากผู้นำหรือกรรมการชุมชน

จากการทดสอบทางสถิติโดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน (Stepwise method) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า ปัจจัย 4 ตัว ที่มีผลด้านบวกต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอย ซึ่งได้แก่ รายได้ การรับรู้ข่าวสาร อายุ และจำนวนครั้งในการได้รับความรู้เรื่องการกำจัดมูลฝอย ซึ่งสามารถอธิบายความผันแปรของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยของทั้ง 2 ชุมชน ได้ร้อยละ 34.7 ($R^2 = 0.347$)

ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยของทั้ง 2 ชุมชน ไม่มีความแตกต่างกันและการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยเป็นรายด้านและภาพรวม ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 โดยพบว่า ทั้ง 2 ชุมชนมีคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาต่ำกว่าด้านอื่นๆ

ด้านปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการคัดแยกมูลฝอย โดยวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น พบว่า สาเหตุที่กลุ่มตัวอย่างไม่ให้ความร่วมมือในการคัดแยกมูลฝอยก่อนทิ้ง เนื่องจากเพราะไม่มีถังรองรับมูลฝอยแยกประเภทอย่างเพียงพอและไม่มีเวลาในการคัดแยก ส่วนปัญหาในการคัดแยกมูลฝอย ได้แก่ ไม่มีถังรองรับมูลฝอย คน/สัตว์เลี้ยงมาคุ้ยเขี่ยมูลฝอยในถัง เจ้าหน้าที่มาเก็บมูลฝอยไม่ตรงเวลา และเจ้าหน้าที่ไม่มาเก็บมูลฝอย

นอกจากนั้นเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบมีจำนวนไม่เพียงพอ ขาดบุคลากรที่จะมาดูแลและประสานงานระหว่างชุมชนกับเทศบาล รวมทั้งขาดการประชาสัมพันธ์ที่ครอบคลุมและไม่ต่อเนื่อง และการประชาสัมพันธ์ไม่ได้สื่อให้ประชาชนเข้าใจว่าปัญหามูลฝอยเป็นปัญหาสำคัญ ที่จะส่งผลกระทบต่อคนทั่วไปในอนาคต รวมถึงการขาดจิตสำนึกของคน ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่ยังไม่เห็นว่าขยะเป็นปัญหาที่สำคัญที่ต้องเร่งแก้ไขโดยด่วน รวมทั้งไม่ตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการคัดแยกมูลฝอย ทั้งนี้เพราะชุมชนขาดความรู้สึกเป็นชุมชนร่วมกัน จึงไม่มีความสนใจที่จะทำกิจกรรมทางสังคมร่วมกัน รวมทั้งไม่มีความผูกพันกับท้องถิ่นและขาดความรู้สึกเป็นเจ้าของในสมบัติส่วนรวมของชุมชน

Thesis Title	Public Participation in Solidwaste Separation in RattanaViboon and Thaihotel Communities in Hatyai City Municipality Amphet Hatyai Changwat Songkhla
Author	Ms.Suttida Suwanna
Major Program	Environmental Management
Academic Year	2002

Abstract

The objectives of this research are to study public participation in solidwaste separation in RattanaViboon and Thai Hotel communities, including the factors influencing public participation, the limitation of implementing the solidwaste project and how to promote public participation in solidwaste separation. This study is based on both qualitative and quantitative research methods. The samples include 318 households in both communities derived from a simple random sampling method with random numbers table. Data were collected with questionnaires and a focus group discussion. The quantitative data were analysed by statistics, including percentage, standard deviation and a multiple stepwise regression analysis. The quantitative data were used to explain the qualitative findings.

The results of the research indicate that the majority of the samples have good knowledge of solidwaste separation. However, some of them do not have correct understanding about the definition of solidwaste separation. It is found that most of the samples can separate solidwaste correctly whereas some cannot clearly identify the types of solidwaste. Community leaders or committee played the most important roles in disseminating information about solidwaste separation.

According to statistical analysis by stepwise method, at 0.05 statistical significant implied level, four factors : income, information acknowledgment, age and frequency of obtaining information, positively affected public participation in solidwaste separation. These could explain 34.7 % of public participation in solidwaste separation in both communities ($R^2 = 0.347$).

The study shows that the moderate degree of participation of residents in both communities, Rattanawiboon and Thai Hotel communities, in solidwaste separation are not different. At 0.05 there is no statistically significant difference in individual and collective average scores. The average scores on participation in finding out problems and causes are lower than other aspects of the participation.

The limitation of implementing a solidwaste separation project is that residents did not separate solidwaste before disposal. According to the prioritization, the problem is mostly caused by the insufficiency of dustbins for separated solidwaste and the residents' time constraints. The other problems are as follows : dustbins were dug out by scavengers, rubbish was not collected on a regular basis and sometimes municipal staff did not come to collect the rubbish.

The problems included the irresponsibility of officials for this project and the lack of coordination between communities and municipality. The lack of efficient and consistent public relations was also another obstacle. Moreover, public relations did not inform residents how solidwaste was a serious problem affecting themselves in the future. Due to inadequate awareness of the residents, they did not realize the seriousness of the solidwaste problem. They did not figure out the importance and benefits of solidwaste separation. In addition, due to urban ways of life residents did not seem to have a sense of community. This also relates to public participation in solidwaste separation.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ ด้วยความกรุณาช่วยเหลือและการให้คำปรึกษา แนะนำ ที่เป็นประโยชน์ในทุกขั้นตอนของการวิจัย ความเอาใจใส่ การตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องของ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้อย่างละเอียดถี่ถ้วน ตลอดจนให้กำลังใจและความปรารถนาดีจากอาจารย์ที่ บริการ รองศาสตราจารย์ ดร.เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ ดร. เยาวนิจ กิตติธรรกุล รวมถึงข้อเสนอแนะต่างๆ ที่ผู้วิจัยได้รับคำแนะนำให้วิทยานิพนธ์มีความ สมบูรณ์มากยิ่งขึ้นจากคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โรจน์จรรย์ ด่านสวัสดิ์ และ อาจารย์สนั่น เพ็งเหมือน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ในคณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม และคุณครู – อาจารย์ผู้ที่ได้ ประสาทความรู้ให้กับผู้วิจัย และผู้ที่ให้ความรู้ทุกท่านที่กรุณาอบรมสั่งสอนเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ บัณฑิตวิทยาลัยที่สนับสนุนทุนอุดหนุนการค้นคว้าวิจัย

ขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่เทศบาลนครหาดใหญ่และคณะกรรมการชุมชนรัตนวิบูลย์และ ชุมชนไทยโฮเต็ล ที่ได้ให้ความร่วมมือในการเอื้อเฟื้อข้อมูลที่เกี่ยวข้องอันเป็นประโยชน์แก่การทำ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณ คุณจุฑารัตน์ บุญญาณัฐวิทย์ คุณไมตรี สุดเรือง และคุณวรพัตรา ขวัญเพชรที่ ให้ความช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลและเอื้อเฟื้อข้อมูลประกอบการทำวิทยานิพนธ์

นอกจากนี้ ขอขอบคุณกำลังใจ และความช่วยเหลือต่างๆ จากคุณจิรัฏฐิ์ นิคมรัตน์ และ เพื่อนๆ ที่ผู้วิจัยได้รับ

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณแม่ พี่สาว และครอบครัวนาควิเชียร ที่คอยให้ กำลังใจ สนับสนุนและช่วยเหลือในทุกๆ ด้าน และสิ่งที่ดีที่ก่อให้เกิดประโยชน์จากวิทยานิพนธ์ฉบับ นี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่คุณพ่อ ผู้เป็นแรงผลักดันและกำลังใจที่สำคัญยิ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ เป็นอย่างสูง

สุดธิดา สุวรรณะ